

بررسی چگونگی تاثیر ریزگرد بر حواس انسان و نتیجه آن بر ادراک او از زیبایی محیط‌های معماری و شهری^۱

محمد مهدی محمدی*^۱، مهدی اختر کاوان^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری گرایش معماری، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان

۲- عضو هیئت علمی دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان

(mohammadi_037@yahoo.com)

چکیده

امروز شاهد هجوم بیش از پیش ریزگردها و انواع دیگر آلودگی‌ها به کلانشهرها و اثرگذاری مخرب آنها بر جوامع، محیط طبیعی و مصنوع و حتی زیرساخت‌های شهری هستیم. در این راستا، نوشتار حاضر ابتدا با معرفی مختصر و کلی پدیده ریزگرد و اثرات آن بر جسم و روان انسان آغاز می‌شود و با مطالعه تاثیر آثار مخرب ریزگرد بر ورودی‌های ادراک انسان، یعنی حواس (پنج یا هشتگانه)، ادامه می‌یابد. در این فرایند، تاثیر هجوم ریزگردها بر تمام حواس مورد مطالعه قرار گرفته و سپس پیامدهای مخرب این پدیده بر هر یک از حواسی که به طور مستقیم با آن در ارتباط هستند، بیان شده است. در این میان حواسی چون شنوایی و جهت‌یابی (از تقسیم بندی حواس هشتگانه) به دلیل ارتباط ناچیز با موضوع، از ادامه فرایند تحلیل و توصیف حذف گردیدند. در ادامه تاثیر مخرب هجوم ریزگردها بر روحیه و به ویژه ادراک انسان از منظر و محیط معماری و شهرسازی، از طریق مطالعات کتابخانه‌ای نظریه پردازان معتبر استخراج شد. بدین ترتیب روشن شد که هجوم ریزگردها به مناطق مختلف به ویژه شهرهای بزرگ که در حاشیه کویر واقع شده‌اند، از طریق تاثیر بر کاهش محدوده دید و نور، در حس بینایی، احساس طعم گس و تلخ در حس چشایی، کاهش کیفیت تنفس و توان ادراک در احساس عمومی، اختلال در تداعی و تصویرسازی ذهنی در حس بویایی و کاهش احساس لطافت روی پوست در حس لامسه و همچنین سایر عوارض که به اشکال متنوع و درخور حواس مذکور، موجب ایجاد اختلال در ادراک شده و از درک زیبایی محیط شهری جلوگیری به عمل می‌آورد و در نتیجه موجب کاهش کارایی منظر زیبا و طبیعت شهر، محیط‌های معماری و شهری و فراتر از آن، لمس حس لذت در فضای زندگی می‌شود.

واژگان کلیدی: زیبایی شناسی شهرها، ادراک، حواس انسانی، ریزگرد.

مقدمه

بدون هوا زندگی انسان ادامه پیدا نمی‌کند. با تنفس هوای نامطلوب ادامه زندگی برای انسان ممکن، اما دردناک می‌شود. زیرا با هوای نامطلوب و آلوده، انسان دچار امراض گوناگون می‌شود و در معرض خطر مرگ قرار می‌گیرد.^۱ امروزه هوای بسیاری از

۱ این مقاله مستخرج از بخش مطالعاتی پایان نامه نویسنده رابط با عنوان «طراحی باغ طبقاتی با رویکرد مقابله موضعی با پدیده ریزگرد در راستای بهبود کیفیت و جریان هوای مجتمع‌های مسکونی» به راهنمایی دکتر مهدی اختر کاوان می‌باشد.